

EZEQUIEL

(Echequiéu)

Echequiéu nangoxetü
rū Tupanaxū nadau

1 ¹⁻³Rū yexguma marü 5 ga taunecü Babiróniaanewa nayexmagu ga ãẽxgacü ga Yoachí ga yéma nax nagagüaxü, rū chama i chacherdóte i Echequiéu ya Buchí nane rū yema Yudéugü ga Babiróniaanewa nagagüixütanüwa chayexma ga natü ga Quebáracutüwa. Rū yexguma ga chama rū 30 ga taunecü choxü nayexmagu rū wüxi ga ngunexü meama norü ãgümüci ga tauemacü (yúniu) arü 5 ga ngunexügu rū ngürüüchi chäuxcax ningena ga dauxüguxü ga naane rū Tupanaxü chadau. ⁴Rū to ga nüxü chadauxü nixü ga wüxi ga buanecü ga íxäýxëmacü ga nörchiwaama ne ūcü. Rū wüxi ga taxü ga caixanexüwa nangox ga wüxi ga üxüema ga ãẽmacürüxi ixixü. Rū norü guxüciwawa rü poraãcü nangoone. Rū yema üxüemaarü ngäxüwa rü yéma nayexma ga wüxi ga taxacü ga nhama brôcherüxi iyäuxracüüxi. ⁵Rū yema caixanexüarü ngäxüwa nayexma ga ãgümüci ga taxacü ga maxëxü ga naduüxügüraxüxi. ⁶Rū wüichigüi ga

yema rū naxägümüçüpexátü rū naduüxügüraxüxi rū nhaãcü nixü: rū yema nachametü ga napexewaama üxü rū nanaduüchiweraxü, rū yema norü tügüneçüwawaama üxü rū nanaxaichiweraxü, rū yema norü toxoxwecüwawaama üxü rū nanatuiruchiweraxü, rū yema naxcaxwena üxü rū nanaxiyüchiweraxü. ¹¹Rū taxre ga naxpexátü rū nangenagü rū nügüwa nayaxügxü rü guma nái ga taxre rū naxünearü dükxruxü nixügi. ¹²Rū yexguma inaxixgu rū nügüpepxewaama naxü yema Tupanaarü pora ínamugüixüwaama. Rū tama nügüweama naxü.

.....
¹⁰Rū nachiwegü ga yema ãgümüci ga naduüxügüraxüxi rū nhaãcü nixü: rū yema nachametü ga napexewaama üxü rū nanaduüchiweraxü, rū yema norü tügüneçüwawaama üxü rū nanaxaichiweraxü, rū yema norü toxoxwecüwawaama üxü rū nanatuiruchiweraxü, rū yema naxcaxwena üxü rū nanaxiyüchiweraxü. ¹¹Rū taxre ga naxpexátü rū nangenagü rū nügüwa nayaxügxü rü guma nái ga taxre rū naxünearü dükxruxü nixügi. ¹²Rū yexguma inaxixgu rū nügüpepxewaama naxü yema Tupanaarü pora ínamugüixüwaama. Rū tama nügüweama naxü.

.....
¹⁵Rū yexguma nüxü chadawenüga ga yema naduüxügüraxüxi, rū wüichigüxitawa rü nüxü chadau nax yexma waixümüanegu naxüxi ga wüxi ga bochicuxü.

.....
²⁰Rū yema naduüxügüraxüxi rü ngextá Tupanaarü pora ínamugüixüwaama naxixichitanü. Rū

yema bochicuxű rü wüxigu namaxă nayachüxăchitanü yerü yema bochicuxű rü yema naduűxügüraxűxűnearü datama nixigü. ²¹Rü yexguma naxiňxăchitanügu ga yema naduűxügüraxűxű rü yema bochicuxű rü ta naxiňxăchitanü. Rü yexguma iyachaxăchitanügu ga yema naduűxügüraxűxű, rü yema bochicuxű rü ta ínayachaxăchigü. Rü yexguma yachüxăchitanügu ga yema naduűxügüraxűxű, rü yema bochicuxű rü ta wüxigu namaxă nayachüxăchitanü, yerü yema bochicuxű rü yema naduűxügüraxűxűnearü datama nixigü. ²²Rü naétuwa ga yema ägümüçü ga naduűxügüraxűxű rü ga naanetüwe rü nichipetümare rü guxüma namexechi.

.....

²⁶Rü yema naanetüweétuwa nüxű chadau ga wüxi ga t̄axacü ga natochicaxűraxűxű ga nuta ga mexechicü ya chaferénaxcax ixixű. Rü yema tochicaxűwa narüto ga wüxi ga naduűxűraxűxű. ²⁷Rü yema naayearü dauxűwaama rü niyauhra nhama wüxi i brōche i iguxűruxű. Rü naayetüüwaama rü nhama wüxi i üxüemarüxű nixi. Rü guxüciwawa rü poraäcü nangóone. ²⁸Rü yema norü yauhra rü nhama wüxi ya würa i puctügu nüxű idauxűruxű nixi. Rü yemaacü nixi ga chauxcax nangóxi ga norü üüne ya Cori ya Tupana. Rü yemaxű chadaxgu rü nhaxtüanegu chanangücuchi.

**Tupana rü Echequiéuxű nayaxu
norü puracütanüxűruxű**

2 ¹Rü nhuxuchi nüxű chaxinü ga wüxi ga naga ga nhaxű choxü: “Pa Yatüx ¡inachi erü tá cumaxă chidexa!”

nhaxű. ²Rü yexguma chamaxă iyadexayane rü choxna nangu ga Tupanaăxě, rü choxü inachixěxě. ³Rü nüma ga Tupana rü nhanagürü choxü: “Cumax, Pa Yatüx, rü tá cuxű natanüwa chamu i ngēma cutanüxügü i Iraéutanüxű i tama chauga ïnüexü. Rü nümagü rü nhuxmax rü ta nüxcüma ga norü oxigürüütama tama chauga naxinüe. ⁴Rü nümagü i ngēma duűxügü rü yema norü oxigü ga tama chauga ïnüexüruxű tama choxü nacuaxgüchaű. Rü ngēmatanüwa tá nixi i cuxű chamuxű nax namaxă nüxű cuyarüuxülcax i nhaa chorü ore. ⁵Rü ngēma duűxügü i tama irüxñüechaűxű rü ngēguma cuxű inaxinüegu rüexna tama cuxű inaxinüegu notürü tá nüxna nacuaxächie nax natanüwa marü nangexmaxü i chorü orearü uruxű. ⁶Rü cumax, Pa Yatüx ¡rü tauxű i nüxű cumuűxű, rü tauxű i naxcax cumuűxű ega cuxű naxxünegügi rü woo cuxű nanguxgu i nhama wüxi i tuxchinawe cuxű chixguruxű! ¡Rü tauxű i curümaăchixű ega nuchiweäcü cuxna nadaugügi i ngēma duűxügü i tama irüxñüechaűxű! ⁷¡Rü cumax rü namaxă nüxű ixuama i ngēma chorü ore rü woo tama cuxű inaxinüegu! Erü nüma rü tama irüxñüechaűxű nixigü”, nhanagürü choxü.

.....

**Tupana rü Echequiéuxű namu nax
dauxűtaeruxű yixixűcax**

3 ¹⁶Rü yexguma 7 ga ngunexűguwena rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxă nidexa rü nhanagürü: ¹⁷“Pa Yatüx, chama rü cuxű

ichamu nax dauxūtaeruxū quixixūcax natanüwa i ngēma Iraéutanüxügü. Rü ngēxguma t̄axacürü orexū cumaxā chixuxgu jrū namaxā nüxū ixu i ngēma chorü ore nax ngēmaäcū nüxū nacuqxüxüçax! ¹⁸Düçax, rü ngēxguma chi chamax cumaxā nüxū chixuxgu nax wüxi i duüxü i chixri maxüxümaxā chaxuegxü i poxcu rü cumax rü tama cunaxucüxēgu nax nüxū naxoxüçax i ngēma norü chixexü, rü nüma rü tá nayu nagagu i norü chixexü. Notürü i chamax rü tá cuxna chaca naxcax i ngēma duüxü erü tama cunaxucüxē. ¹⁹Notürü ngēxguma chi cuma rü ngēma duüxü i chixri maxüxü cuxucüxēgu nax nüxū naxoxüçax i ngēma nacüma i chixexü rü nüma rü tama nüxū naxoxchañgu, rü ngēma norü pecadugagu tátama nayu. Notürü i cuma rü taxucäxtáma cuxna chaca rü tá cumaxü. ²⁰Rü ngēxguma chi wüxi i duüxü noxri mea maxüxgu notürü yixcüama rü nüxū naxoxgu i ngēma maxü i mexü, rü ngēxguma cuma rü tama cunaxucüxēgu rü nüma rü norü chixexügu tá nayu. Rü yema mexü ga noxri naxüxü rü chapexewa rü taxütáma ínanapoxü. Rü nüma rü norü chixexügagu tá nayuama, notürü i chama rü tá cuxna chaca naxcax i ngēma duüxü erü tama cunaxucüxē. ²¹Notürü i cumax, rü ngēxguma chi cunaxucüxēgu ya yimá duü nax tama chixexü naxüxüçax rü nüma rü cuxü inaxnügu nax tama wena chixexü naxüxü rü tá namaxü erü cuga naxnü. Rü cuma rü tá ta cumaxü”, nhanagürü choxü ga Tupana.

.....

5 ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “Düçax ya yima īane ya Yerucharéü. Rü chama nixī ga chanataxēexü natanüwa ya yima naigü ya īanegü ya togü i nachixüanecüäx. ⁶Notürü yema norü duüxügü ya yima īane ya Yerucharéü rü chamaxā nanue rü tama naga naxñüeuchaü i chorü mugü rü ucuxëgü. Rü guxüñema ya yima naigü ya īanegü ya pexna ngaicamanearü duüxügürü yexera chixri namaxē rü tama naga naxñüe i ngēma chorü mugü rü chorü ucuxëgü. ⁷Rü ngēmacax i chamax ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: ‘Pemax rü guxü i togü i duüxügü i pexna ngaicamaxüarü yexera tama ipexñüeuchaü rü tama naga pexñüe i ngēma chorü mugü rü bai peyanguxëegüchaü i ngēma togü i nachixüanegürü mugü.’ ⁸Rü ngēmacax i chama ya Cori ya Tupana rü nüxū chixu rü nhachagürü: ‘Chama rü tá ta pemaxā chanu, Pa Yerucharéüçüäxgü, rü tá pexü chapoxcue napexewa i ngēma togü i nachixüanecüäxgü. ⁹Rü ngēmacax tá perü chixexügagagu poraäcü pexü chapoxcue. Rü nhaa poxcu i nhuxmax tá pexcax íchanguxëexü rü yema poxcu ga üpama namaxā pexü chapoxcuxüarü yexera tá nixī rü nhaawena rü nataxutáma i nangēxgumaraxüxü i poxcu.

.....

¹⁴Rü chamax, Pa Yerucharéüçüäxgü, rü tá nagu chapogü ya yima perü īane. Rü īpatagü ya rüyitaxüñexicatama tá nixī ya nüxū pedauxüne. Rü ngēmaäcū tá guxü i togü i nachixüanepexewa pexü chaxâneexëxë nax pexü nadaugüxüçax i guxüma i tua chopetüxü. ¹⁵Rü ngēxguma

ngēma perü chixexūgagu poraācü pexū chapoxcuegu rü guxūarü cugüruxū tá pexígü. Rü guxūma i ngēma togü i nachixūane i pexna ngaicamaxūarü dauxcüraxūruxū tá pexígü. Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxū chixu i ngēma. ¹⁶Rü chama rü taxítama i taiya tá pexcax íchanguxēx rü nhama chuxchi ya pexū cúxúnerüxū tá pexū nadai. Rü ngēma taiya rü tá poraācü nitachigü rü ngēmagagu tá dūxwa pengebüe. ¹⁷Rü aixcumá pexcax tá íchananguxēx i taiya rü daweané rü yu. Rü ngēma tá chanamugü i aigü i pexacügü tükü ngōxcuxū. Rü ngēmaācü tá tagux ya pexacügü. Rü ngēxgumarüxū ta ngēma tá chanamugü i perü uanügü nax muxema i pema rü daigu peyuexūçax. Rü chama ya Cori ya Tupana chanaxunagü i ngēma.”

.....

7 ^{5,6}“Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxū chixu rü nhachagürü: ‘Dūcax, Pa Yerucharéūcüägxü, rü marü ningaica i ngēma guxchaxügü i nügiwe ägüxū i tá pexcax íchanguxēx. Erü nataxuchi i perü chixexügü rü ngēmacax i nhuxmax rü dūxwa poxcu pemaxā chaxuegu.

.....

Tupana rü Yerucharéūcüägxüna naca norü chixexüçax

²³Rü cumax, Pa Echequiéus ʃrü wüxi ya curéchi ínamexēx naxcax i chorü duüxügü i Yerucharéūcüägxü! Erü tá chanapoxue naxcax nax poraācü namáetagüxü. Rü yima norü ʃane ya Yerucharéü rü poraācü chixexümaxä nanapá. ²⁴Rü chama tá ngēma chanamugü i to i nachixūanecüäx i

duüxügü i chixecümaxü nax ngēmamaxä yayoraäxüçax ya napatagü i ngēma Yerucharéūcüägxü. Rü ngēmaācü tá chayanaxoxēx nax nügü yacuqxüügüxü i ngēma yatügü i muarü ngēmaxüägxüxü. Rü ngēma Yerucharéūcüägxüarü nachicagü i nawa norü tupananetachicüäxägüxü yacuqxüügüxü, rü tá chanamu i ngēma norü uanügü nax nagu napogüexüçax. ²⁵Rü nüma i Yerucharéūcüägxü rü poraācü tá namuü. Rü ngēmacax tá naxcax nadaugü nax norü uanügü namaxä irüngüxmüexü. Notürü ngēma norü uanügü rü taxütáma naga naxñüe. ²⁶Rü nügiwe tá naxägü i ngēma chixexügü i Yerucharéūcüägxüçax ínguxü. Rü ngēxgumarüxū ta i ngēma nachigagü i chixexü rü tá nügiwe naxägü. Rü tá naxcax nadaugü i wüxi i chorü orearü uruxü nax ngēma namaxä nüxü ixuxüçax nax taxacüchiga yixixü i ngēma ngupetüxü. Notürü i ngēma rü tá notüçaxmamare nixi. Rü nataxutáma i chacherdótegü i nangúexéexü rü bai i yaxguägxü i tayaxucuxëgüxü. ²⁷Rü nüma ya Yudáanecüäxarü äëxgacü rü nhama nayutanüxüriüxü tá ngechaü nüxü nangu. Rü ngēma äëxgacü nane i duüxügümamaxä icuáxü rü tá ta ngechaü nüxü nangu. Rü nüma i Yerucharéūcüäx i duüxügü rü norü muümaxä tá niduxrue. Rü ngēma nax nhuxäcü tama mea namüçügümamaxä inacuägxüäcü tátama namaxä ichacuäx. Rü ngēmatama poxcu i namüçügümamaxä naxuegugüxüäcü tátama chanapoxue. Rü ngēmaācü tá nixi i nüxü nacuqxügüxü nax chama rü Cori ya Tupana nax chixixü”, nhachagürü.

.....

**Tupana rü Echequiéuxū nanawex
nax nhuxācū tá napoxcuāxū ya
Yerucharéűcüăgxgū**

9 ¹Rü yema nhaxguwena rü nüxū chaxnū ga wüxi ga naga ga tagaxū ga choxmachixēwa nhaxū: “Marū ínangugü i ngēma tá naxcax íyaxüăchixū ya yima īane nax nagu napogüexűçax. Rü wüxicigü i ngēma norü uanügürü churaragü rü naxmexgu nayange ya naxne ya namaxā tá nadaiane ya yima īanearü duüxügü”, nhaxū. ²Rü nhuxuchi nüxū chadau ga 6 ga yatügi ga guma Tupanapatagu chocuxū nawa ga yema norü īăx ga dauxchitawaama üxū ga nórchiwa. Rü wüxicigü ga yema yatü rü nayange ga wüxi ga máixeruxū. Rü yemaarü ngăxütanüga nixüchigü ga wüxi ga yatü ga líuchimaxă ãxchiruxū. Rü norü goyexüwa nayangacuchiwexū ga norü ümatüruxū. Rü yema yatügi rü Tupanapatawa nichocu, rü yema āmarearü guchicaxū ga brōchenaxcaxütawa nayachaxāchitanü. ³Rü Tupanaaruü üüne rü nüxna nayachüxachi ga yema taxre ga ixăxpexatüxū ga noxri norü ngăxüwa nayexmaxū, rü Tupanapataarü īăxwaama naxū. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü naxcax naca ga yema yatü ga líuchimaxă ãxchiruxū ga norü goyexügi ümatüruxū ingexū. ⁴Rü nhanagürü nüxū: “Ēcü, nagu ixüägüchigü ya daa īane ya Yerucharéü rü yaxüégacatu i guxüma i ngēma duüxügü i nhaa īanearü chixexügagu ngechaügüxū rü ngúxū ingegüxū!” nhanagürü. ⁵Rü yemawena nüxū chaxnū ga Cori ya

Tupana nax yema togü ga yatügüxū nhaxū: “Rü ngēma yatuwe pexixütanü nawa ya daa īane! Rü guxüma i ngēma duüxügü i ngeégacatüxū rü penadaix! Rü tauxütáma nüxū pengechaxū rü bai tá i pexü nax nangechaütümüxügüxū! ⁶Rü chapatawa tá ipenaxügi nax penadaix rü guxütáma pedai rü yaxguăgxgū, rü ngextüxügü, rü paxügü, rü buxügü, rü ngexügü! ⁷Rü taxütáma nüxū pedáu i ngēma āégacatüxū!”, nhanagürü. Rü yemaacu inanaxügiue nax nadaiaxū ga yema yaxguăgxgū ga Tupanapatamaxā icuăgxüxū. ⁸Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema yatügüxū namu rü nhanagürü nüxū: “Rü nagu pichocu ya yima chapata rü yuexümaxā penaxăňachixëxē! Rü duüxügü i yuexümaxā penapaxëx i naqxtü!” nhanagürü. Rü nüma ga yema yatügi rü ínachoxū rü inanaxügiue ga nax nadaiaxū ga yema īanecüăx ga duüxügü. ⁹Rü yema ínaxügüyane rü chaxicatama íchayaxü. Rü yexguma ga chama rü nhaxtüanegu chanangücuchi rü poraăcü changechaüăcüma aita chaxü rü nhachagürü: “Pa Corix, rü nhuxmax nax yima īane ya Yerucharéűcüăgxgumaxā nax cunuxū ¿rü tá cunadaixū i ngēma noxretama i Iraéutanüxū i ngēma yaxügüxū?” nhachagürü. ¹⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxū nangăxüga rü nhanagürü: “Ngēma Iraéuanecüăgxgū rü ngēma Yudáanecüăgxgürü pecádu rü nataxüchi. Rü ngēma nachixüane rü máetagiüxümaxă nanapá. Rü yima īane ya Yerucharéüwa rü norü duüxügü rü chixeăcü nügümaxă inacuăgxgū. Rü nüma nagu naxñinüegu rü marü nüxna

chixū i ngēma nachixūane, rü ngēmacax
tama nüxū chadau i ngēma naxígüxū.
¹⁰Notürü taxütáma choxū
nangechaütümüxū i ngēma duüxügū, rü
nüxna tá chaca naxcax ga yema
nhuxäcü chixri nax namaxëxū”,
nhanagürü.

.....

**Yerucharéücxü i
duüxügüarü poxcu**

11 ¹Rü nüma ga Tupanaäxē i
Üünexü rü choxū
nayachüxächixëxē rü Tupanapataarü iäx
ya léstewaama üxüwa choxū naga ga
Yerucharéüwa. Rü yema iäxwa
nayexmagü ga 24 ga yatügü. Rü
yematanüwa nüxū chacuåxü nixí ga
Yaachanía ga Achúru nane rü ga Peratía
ga Benaía nane. Rü nümagü rü
Yerucharéücxüarü äëxgacügü nixigü.

.....

**Tupana rü Echequiéumaxä nüxü
nixu nax wena táxarü
nachixüanecax nanawoeguxëeåxü i
Iraéutanüxügü**

¹⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
wenaxarü chamaxä nidexa rü
nhanagürü choxü: ¹⁵“Rü ngēma
Iraéutanüxü i Yerucharéüwa yaxígüxü
rü nidexagü nachiga i ngēma natanüxü i
Iraéuanecüäxgü i to i nachixüanegu
woonexü rü nhanagürügü: ‘Rü ngēma
tatanüxügü i to i nachixüanewa gagüxü
rü Tupana ngēxma nanawoone yerü
poraäcü chixri namaxë. Rü nhuxmax i
ngēma norü naane rü tóxrü nixí erü
Cori ya Tupana tüxna nanaxä’,
nhanagürügü. ¹⁶Notürü i cumax, Pa

Echequiéux, rü tá ngēma Iraéutanüxü i
to i nachixüanegüwa gagüxümaxä nüxü
quixu i chorü ore i nhaxü: ‘Rü woo
ngēma to i nachixüanegügu pexü
chawoone, notürü taxütáma guxügucax
nixí. Erü ngēma nachixüanegü i nagu
pewoonexüwa rü chamatátama nixí i
pemaxä changexmaxü’, nhachagürü.
¹⁷‘Rü ngēxgumarüxü ta namaxä nüxü
ixu i nhaa to i chorü ore i nhaxü!
‘Ngēma nachixüanegü ga nagu
nawoonexüwa rü tá chananutaquexe rü
wena tá nüxna chanaxä i ngēma
Iraéuane nax noxrü yixixüçax. ¹⁸Rü
nümagü rü tá nawoegu rü tá nagu
napogüe i guxüma i ngēma
naxchicünaxägü ga üpa nüxü
yacuaxüügüxü. Rü ngēmaäcü tá nüxü
narüxoe i ngēma nacüma i chixexü.
¹⁹Rü chama rü tá chanaxüchicüxü ya
yima norü maxüne ya taixüne nhama
nutarüxü. Rü nüxna tá chanaxä ya wüxi
ya maxüne ya ngexwacaxüne rü
ngexwacaxüxü i naäxë tá nüxna chaxä.
²⁰Rü nhuxuchi tá naga naxinüe i chorü
mugü rü tá nagu namaxë. Rü nümagü
rü tá chorü duüxügü nixigü, rü chama
rü tá norü Tupana chixí. ²¹Notürü ya
yíxema nagu maxëamaxe i ngēma
nacüma i chixexü i naxchi chaxaixü, rü
chama rü tá ngēmacax tüxna chaca. Rü
chama ya Cori ya Tupana nixí i ngēma
nhachaxü.’”

**Cori ya Tupanaarü üüne rü
Yerucharéüna nixügachi**

²²⁻²³Rü yema ixäxpexätüxü rü naxígü
rü yema ibochicuxü rü nawe
nayachüxächitanü. Rü yema Tupanaarü
üüne ga naétugu chüxüxü rü nüxna

nixūgachi ga guma ūane ga Yerucharéū. Rü norü léstewaama yexmane ya māxpúneétuwa nayachaxāchi. ²⁴Rü nhuxuchi ga yema Tupanaāxē i Üünexū rü choxū niga rü Babiróniaanecax choxū natáeguxēxē natanüwa ga yema chautanüxüga ga yéma gagüxū. Rü guxūma i ngēma nhuxmax nüxū chixuxū rü yema nixi ga Tupanaāxē i Üünexū choxū nüxū dauxēexū ga yexguma choxū nangogetüxēegu. Rü yemawena rü inayarütaxu. ²⁵Rü nhuxuchi ga chama rü yema chautanüxüga ga Babiróniaanewa gagüxūmaxā nüxū chixu ga guxūma ga yema Tupana choxū nüxū dauxēexū.

.....

**Yerucharéūcüäxgü rü tama
Tupanamaxā nixaixcumagü**

16 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaçā nidexa rü nhanagürü: ²“Rü cumax, Pa Yatüx, rü chanaxwaxe ya yima ūane ya Yerucharéūmaxā quidexa nachiga i ngēma taxū i chixexū i naxüxū. ³Rü nhacurügü tá nüxū ya yima ūane ya Yerucharéū: ‘Rü nhaa nixi i ngēma Cori ya Tupana cumaxā nüxū ixuxū. Rü yexguma noxri cungoxgu, Pa Yerucharéūx, rü Canaáaru naanewa nixi ga cungóxü. Rü cunatü rü Amuréutanüxü tixi, rü cué rü Etéutanüxü tixi. ⁴Rü yema ngunexü ga nagu cungóxüga rü taxúema cuxü tiwíexü rü taxúema cuxü taxaiya, rü taxúema yucüramaxā cuxü tachaxüne, rü taxúema cuxü tinaqixäpetünaxā. ⁵Rü taxúeaxüma cungechaütümüxü, rü taxúema cuxcax taxoégaäe ga mea cuxü nax tamexēegüxüçax. Rü yema ngunexü

ga nagu cungóxüga rü yéa naanewa cutaxmare yerü ga duüxügü rü cuwa naxäüxäxgü. ⁶Notürü ga chamax rü cuxütawa chaxüpetü rü cuxü chadau ga nagüetü nax cuxüxü rü yemacax choxü cungechaütümüxü rü cuxü chamaxexē.

⁸Rü yemawena rü wena cuxütawa chaxüpetü rü cuxü chadau ga marü nax cuyaxü rü ãmúcüga nax curüxñüxü. Rü nhuxuchi wüxi ga mámüxü ga naxchirumaxā cuxü chidüxi yerü cungexchiru. Rü nhuxuchi cumaxā chaxüga rü cumaxā nüxū chixu nax choxrü quixixü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixi i cumaxā nüxū chixuxü i ngēma.

.....

¹³Rü yemaacü, Pa Yerucharéüx, rü cugü ícurüme namaxā i úiru rü diérumü. Rü yema cuxchirugü rü chédanaxcax nixi, rü líüchi ga meama ixümatüxü nixi. Rü yema ñna ga cungóxü rü imexü nixi. Rü yemaacü yexera cumexechi rü äëxgacü naxmaxwa cungu. ¹⁴Rü guxü i nachixüanewa rü cutachiga erü cumexechi. Rü taxuwama cunanhuxraxü erü chamatama nixi ga cuxü changaxäexü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixi i cumaxā nüxū chixuxü i ngēma. ¹⁵Notürü ga cumax rü curü memaxā cugü quicuaxüxü. Rü yemaacü yema cuchiga ga mexümaxā wüxi ga nge ga ngeäxecü cugü quixixexē, rü guxüma ga duüxügü ga yéma chopetüxüna cunaxā ga cuxune.

.....

³⁸Rü nhuxmax nax choxna cungeäexü rü cumáetaxü, rü ngëmacax cumaxā

chanu rü tá cuxna chixūgachi nax
cuyuxūcax”, nhanagürü.

.....

Wüxichigü i duūxü rü
nanaxwaxe nax Tupanapexewa
norü maxüna nadauxü

18¹Rü nüma ga Cori ya Tupana chamaxā nidexa rü nhanagürü:

.....

⁴“Rü guxüma i duūxügürü maxü rü
chaxmexwa nangexmagü woo yaxü rü
buxügü. Rü yíxema chixexü úxe rü
túmaarü chixexügagu tátama tayu. ⁵Rü
yíxema aixcuma mexe, rü guxāmaxā
tixaixcuma rü aixcuma wexguxü taxü.

.....

⁹Rü nagu tamaxü i chorü mugü rü
aixcuma tayanguxexē. Rü yíxema tixi ya
aixcuma mexe, rü ngēmacax taxütáma
tüxü chapoxcu. Rü chama ya Cori ya
Tupana nixi i nüxü chixuxü i ngēma.
¹⁰⁻¹³Notürü ngēxguma chi yimá yatü ya
mecü nüxü nangexmagu ya wüxi ya
nane ya tama nanatürüxü mea maxücü,
notürü wüxi ya nuxwaxecü rü
máxwaxecü yixixgu, rü yima nane rü
norü chixexügagu tátama napoxcu. Rü
yima nane rü ngēxguma chi natanügu
naxäxgu i ngēma máxpúnetapegegüwa
chibüexü rü ngēmaäcü norü
tupananetachicünaxägüxü icuaxüügüxü,

rü chi toguexü yapuxmaxgu,
rü chi yíxema ngearü diéruqgxüe
rü tüxü nataxuxemaxä chixri
inacuaxgu,
rü chi togueaxü nangígxgux,
rü chi tama tüxü natáeguxëëäxgu i
túmaarü ngēmaxü i ngēma túmaarü
ngetanücax nüxna taxägüxü,

rü chi tupananetagügu yaxööoxgu,
rü chi naxüäxgu i ngēma chixexü i
naxchi chaxaixü,
rü chi norü diéru toguena ngixü
naxäxgu nax ngēmaäcü tüxü
nangíxüçax rü tacü i ngirü
üétüçax ínacaxüçax,

rü yima nane ya ngēmaäcü chixri
maxücü rü ngēmacax aixcuma tá nayu
rü nagagu tátama nixi i ngēma.

¹⁴Notürü ngēxguma chi yimatama yatü
ya chixri maxücü nüxü ngēxmagu i
wüxi ya nane ya nüxü daucü i guxüma i
nanatürü chixexügü, notürü tama nagu
yaxüxgu i ngēma nanatütüma rü
taxucürüwa nanatürü chixexügügagu
nayu. ¹⁵⁻¹⁷Rü yimá nane rü ngēxguma
chi tama nanatürüxü natanügu naxäxgu
i ngēma máxpúnetapegegüwa chibüexü
rü ngēmaäcü norü

tupananetachicünaxägüxü icuaxüügüxü,
rü chi tama nagu yaxööoxgu i ngēma
Iraéuanecüäxgürü tupanagüneta,
rü chi tama toguexü yapuxmaxgu,
rü chi taxüemaxä nachixecümagu,
rü ngēxguma chi texé diércax
nüxxna caxgu rü nüma rü tama
norü diéruchicüxü túmaarü
ngēmaxüçax ínacaxgu,
rü chi tama texéaxü nangígxgux,
rü chi tüxü nachibüxëëgu ya yíxema
taiyaxe,
rü chi tüxü naxüxchirugu ya yíxema
ngexchiruxe,
rü chi taxüemaama guxchaxü
naxüxgu,
rü chi ngearü üétüäcüma diéru
ngixü inaxäxgu,
rü chi chorü mugüga naxintügu rü
nagu namaxügu,

rü nüma rü taxütáma nanatüarü chixexügagu nayu. Rü tá namaxű.

¹⁸Notürü ya yima nanatü rü norü chixexügagü tátama nayu erü nachixecüma rü nangix rü chixexű naxü i natanüxügütanüwa. ¹⁹Rü pema tá choxna peca rü nhaperügü tá:
 ‘¿Tüxcüü ya yimá nane rü tama nanatüarü chixexügagu napoxcu?’, nhapegürügü tá. Dúcax, rü tá pexű changäxű. Erü yimá nane rü aixcuma mexű naxü rü nayanguxëxë ga chorü mugü rü nagu namaxű. Rü ngëmacax taxucürüwama nanatüarü chixexügagu nayu. ²⁰Rü yíxema chixexű üxexicatama tá tixi ya tümaarü chixexügagu poxcúxe. Rü nüma ya yimá nane ya mecü rü taxütáma nanatüarü chixexügagu napoxcu. Rü wüxi i papá i mexű rü taxütáma nanearü chixexű naxütanü. Rü yíxema mexű úxe rü tá tanayaxu i tümaarü ämare naxcax i ngëma mexű i taxüxű. Rü yíxema chixexű úxe rü tá tanayaxu i tümaarü poxcu naxcax i ngëma chixexű i taxüxű.

**Tupana rü nanapoxcue i duüxügü i
 ngëma nhuxäcü nax
 namaxéxüäcütama**

²¹Notürü ngëguma wüxi ya yatü ya noxri chixri maxücü rü nüxű naxoxgu i nacüma i chixexű, rü naga naxñingu i ngëma chorü mugü, rü aixcuma mexű naxüxgu rü tá namaxű rü taxütáma nayu. ²²Rü guxüma i norü chixexügü rü chama rü tá nüxű nüxű icharüngüma, rü nüma rü tá namaxű erü nayanguxëxë i chorü mugü. ²³¿Rü pema nagu perüxñüegu rü chataäxexű i ngëguma nayuxgu i duüxű i chixri maxüxű?

Pemaxä nüxű chixu rü tama chataäxë. Rü ngëma chama chanaxwaxexű nixi nax chäuxcax natáeguxű, rü nüxű naxoxű i ngëma nacüma i chixexű nax nüxű nangexmaxüçax i maxű. ²⁴Notürü ngëguma chi wüxi i duüxű i mea maxchiréxü nüxű rüxoxtu nax mea namaxüxű, rü naxüäxgu i guxüma i chixexű i tama namaxä chataäxexű ¿rü namexű yixixű nax tama napoxcuxű? Rü pemaxä nüxű chixu rü tá napoxcu. Rü guxüma ga yema mexű ga noxri naxüxű rü chama rü tá nüxű icharüngüma. Rü nüma rü tá nayu nagagu i ngëma norü chixexügü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixi i ngëma nhachaxű.’

.....

**Tupana rü Echequiéumaxä nüxű
 nixu nax nhuxäcü tá Tírucüäxgüarü
 äëxgacüxű napoxcuxű**

28 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chama xä nidexa rü nhanagürü choxü: ²“Cumax, Pa Echequiéux ¡rü nhacuxű tá nüxű ya ñane ya Tírucüäxgüarü äëxgacü! Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: ‘Cumax, Pa Tírucüäxgüarü Äëxgacüx, rü cugü quicuqxüxű rü cugü ícurütupanaxü. Rü ngëmacax curü tupananetachicawa curüto, rü cuväcax rü taxucürüwa curü uanügü cuxü narüporamae erü márcutüwa cungexma. Notürü i cumax rü tama wüxi i tupana quixi, rü wüxi i duüxümare quixi woo nagu curüxñingu nax curü tupananetaaru cuväcuxü ngëxmaxü.

.....

⁴Rü cuma rü ngëma curü cuväcmaxä rü ngëma cucüma i mexküraxümaxä

cuxű natauxcha nax cunanutaquexexű i muxűma i curü ngěmaxügű. Rü ngěmaäcű úirumaxă rü diérumümaxă cunapagüxexě i ngěma curü diéruchixügű. ⁵Rü ngěma nüxű nax cuciáxű nax nhuxäcü cutaxexű rü ngěmagagu nimu i curü ngěmaxügű. Rü nhuxmax rü ngěma curü ngěmaxügümäxä cugü quicuaxüxű.

⁶“Rü ngěmacax i chama ya Cori ya Tupana nax chixixű rü nhachagürü cuxű: ‘Rü nhuxmax nax cugüga curüxinüxű rü wüxi i curü tupapanetaarü cuax nax cuxű nangexmaxű, rü ngěmacax to i nachixüanecüäx i duüxügű i chixecümäxű tá cuxcax nua chamugü. Rü norü taramaxă tá cuxcax ínayaxüächi. Rü ngěmagüpexewa rü taxuwatáma name i ngěma curü cuax rü curü ngěmaxügű”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Ngechaügaäcüma Tírucüäxgüarü ãëxgacüçax nawiyea

¹¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxă nidexa rü nhanagürü choxű: ¹²“Cumax, Pa Yatüx jri
ngechaügaäcüma Tírucüäxgüarü
ãëxgacüçax nawiyea rü nhacuxű tá
nüxű: ‘Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana cuxű: Cumax, Pa Äëxgacüx, rü
duüxügüpexewa rü cumexechi rü
meama cungaxäxě. ¹³Rü noxri ga cumax rü wüxi ga nachica ga mexechixű ga Edéürüxű chama cuxcax chamexexüwa cuyexmachirex. Rü cuma cungäxäxě namaxă ga naguxüraxüci ga nuta ga ngaxääruügű ga rubí rü crisólitu, rü

yiamáchi rü topáchiu, rü beríru rü yáspe, rü chaferé rü oníchi rü esmeráda. Rü yema curü ngaxäegü rü cuxmachinügű rü úirunaxcax nixi. Rü guxűma ga yema curü ngaxäexügű rü marü cuxcax ínamemare ga yexguma noxitama cungoxgu. ¹⁴Rü chama rü wüxi ga chorü orearü ngeruxű ga dauxüciäxmxexěwa cuxű chayexmaxexě nax cuxna nadauxüçax. Rü wüxi ga maxpúne ga chama chaxütünexénewa cuyexma. Rü ngextá ícuxüxüwa rü nhama woramacuritanügu ícuxüxügurüxű cugü quixixexě. ¹⁵Rü yema cucüma rü meama iniwexchiréx ga yexguma noxri cungoxgu nhuxmata yema ngunexű nax cuwa nangóxű ga chixexű. ¹⁶Rü ngěma nax cumuarü ngěmaxüäxüchixügagu cutoõxě rü ngěmacax chixexügu cungu. Rü yemagagu chaugüxüttawa cuxű íchataxüchi nawa ya yima chorü maxpúne. Rü ngěma chorü orearü ngeruxű i dauxüciäx ga cuxna dauchiréxű rü cuxű ínamuxüchi nawa ga yema nachica ga ngónonexű ga nawa cuyexmaxi. ¹⁷Rü yema nax cumexechixügagu cugü quicuaxüxű rü yemacax cuxna chanayaxu ga curü cuax. Rü yema nachica ga mexechixüwa cuxű charütáe nax wüxi i cugüruxű quixixüçax napexewa i ngěma to i nachixüanecüäx i ãëxgacügű!”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Carnérugüarü daruxű ya meci

34 ¹¹Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxű chixu: “Rü chamatátama namaxă ichacuax rü tá

nüxna chadau i ngēma chorü duūxügü.
 12Rü ngēxgumarüxü ya yimá mecü ya carnérugüarü daruxü rü naxcax naxoegaäx i norü carnérugü i ngēxguma nawoonemaregu, rü ngēxgumarüxü nixi i chamax i naxcax chaxoégaäxü i ngēma chorü duūxügü. Rü tá chayagagü i ngextá ínawooneexüwa, rü ínaxéanexüwa, rü buanecü ítaxüwa. 13Rü ngēma to i nachixüanegü i nagu nawoonexüwa rü tá chayagagü rü wüxigu tá chanangutaquejexëx, rü norü naanewatátama chanagagü. Rü ngēma norü naane i Iraéuanearü mäxpúnegüwa tá chanamugü nax ngēma nachibüexüçax rü natügüwa naxagegüxüçax. Rü ngēmaäcü waixümü i mexü íngexmaxüwa tá nangexmagü i ngēma chorü duūxügü.”

 17Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: “¡Iperüxinüe, Pa Chorü Duūxügü i Iraéutanüxü! Pema i chorü duūxügü nax pexigüxü rü tá pexü íchapoxü nüxna i ngēma togü i chixri pemaxä icuqxägüxü. Notürü i nümagü rü tá chanapoxcue”, nhachagürü.

Naxchinaxä ya ipagünechiga

37 1Rü nüma ya Cori rü chagu naxüxmex rü choxü naporaxëx namaxä i norü pora. Rü yema Naäx i Üünexü rü chamaxä inacuqx, rü wüxi ga metachinüxü ga naxchinaxämaxä napaxüwa choxü naga. 2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü natanügu choxü nixügüchigüxëx ga guma naxchinaxägu ga yema

metachinüxüwa namaxä napaxüne. Rü namuxüchi notürü nipagümare. 3Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Cuyaxöxü yixixü i cumax, rü daa naxchinaxägü rü tá wena namaxëxü?” nhanagürü. Rü yexguma ga chamax rü chanangaxü rü nhachagürü: “Pa Corix, cuxicatama nüxü cucuax i ngēma”, nhachagürü. 4Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “¡Chauégagu namaxä idexa ya daa naxchinaxägü! Rü nhacugürü tá nüxü: ‘Pa Naxchinaxägü ya Ipagünex ¡rü iperüxinüe i nhaa Cori ya Tupanaaru ore! 5Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: Rü pegu tá chanaxücxexë i maxü nax pengüätanücxüçax rü wena pemaxexüçax. 6Rü wena tá chanaxücxexë i perü tarumagü, rü tá pexü chaxümachi, rü tá pexü chaxücxchaxmüsü, rü tá pexna chanaxä i perü ngüäcüxü nax wena pemaxexüçax. Rü ngēxguma i pema rü tá nüxü pecuqxächi nax chama chixixü ya Cori ya Tupana”, nhanagürü. 7Rü yexguma ga chama i Echequiéu rü yema Cori ya Tupana chamaxä nüxü ixuxüäcü guma naxchinaxägümäxä nüxü chixu. Rü yexguma namaxä íchidexayane rü nüxü chaxinü ga nax naxixäächanianexü. Rü guma naxchinaxägü rü inanaxügü nax wüxicigü nügüçax naxixü. 8Rü nüxü chadau ga ngürü nax yatarumaäxü rü naxämachixü rü naxäxchäxmüsü. Notürü nangearü maxüäxgüxü. 9Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “¡Rü chauégagu naxcax naca ya buanecü i maxü nawa ngëxmacü, rü nhacuxü tá nüxü: ‘Pa

Buanecü i Guxūcūwawa ne Ūcüx ɬrü nua naxü nax cunamaxēēxūcax i nhaa naxünegü i yuexü!”” nhanagürü ga Cori ya Tupana. ¹⁰Rü yexguma ga chamax rü Cori ya Tupanaégagu gumá buanecümäxä chidexa yema nüma choxü namuxürüxü, rü gumá buanecü rü ínangu rü yema naxünegüga naxücu. Rü nüma ga yema naxünegü rü wenaxarü namaxë rü inachigü. Rü yemaacü namuxuchi ga yema írudagüxü. ¹¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “Rü ngëma Iraéutanüxügü rü daa naxchinaxágürüxü nixigü. Rü nügumaxä nhanagürügü: ‘Rü yíxemagü rü nhama naxchinaxágü ya ipagünerüxü tixigü erü nataxuma i törü ngüxéerüxü, rü ngëmacax tagutáma wenaxarü tachixüanecax tawoegu’, nhanagürügü. ¹²Notürü i chama rü cuxü chamu nax chauégagu namaxä quidexaxü ɬrü nhacurügü tá nüxü! ‘Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: Pa Chorü Duüxügü i Iraéutanüxügü, rü tá pexü íchanguxüxëxë nawa i ngëma nachixüanegü i nagu pepoxcueñü, rü tá perü naanecax pexü chawoeguxëxë. ¹³Rü ngëguma chama ngëmaäcü pexü chartüngüxëegü nax ípenguxüxüçax nawa i ngëma nachixüanegü, rü tá nüxü pecuaxächitanü, Pa Chorü Duüxügü, nax chama yixixü i perü Cori ya Tupana. ¹⁴Rü chama rü tá pexna chanamu i ngëma Chauäxë i Üünexü, rü pema rü tá íperüdagü. Rü tá perü naanewa tátama wena pexü changexmagüxëxë. Rü ngëguma tá nixü

i nüxü pecuáxü nax chama ya Cori ya Tupana chixixü i pemaxä nüxü chixuxü i ngëma, rü chama nixü ichayanguxëxü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixü i ngëma nhachaxü.’

.....

²⁴Rü yimá chorü duü ya Dawítaxa tá nixü ya chorü duüxügüarü äëxgacü ixïcü rü nüxicá tátama nixü i norü daruxü yixixü. Rü nümagü rü tá chauga naxinüe rü tá nagu namaxë i chorü mugü rü ucuxëgü. ²⁵Rü nümagü rü nawa tá namaxë i ngëma nachixüane ga norü oxigü nawa maxëxü ga chorü duü ga Yacúna chaxäxüwa. Rü ngëma tá nixü i guxügutáma nangexmagüxü i nümagü, rü naxacügü, rü nataagü. Rü yimá chorü duü ya Dawítaxa tá nixü ya guxügutáma norü äëxgacü ixïcü. ²⁶Rü ngëma chorü duüxügumaxä tá chanaxuegu nax norü uanügü namaxä rüngüxmüexüçax, rü ngëmaäcü aixcuma tá nataäxëguxüçax. Rü ngëma namaxä chaxueguxü rü tagutáma inayacuqx. Rü chama rü tá nüxü charüngüxëe nax yamuxüçax. Rü natanüwa tá chanangexmaxëxë ya chapata ya üünene nax guxügutáma ngëma nangexmaechaxüçax. ²⁷Rü chama rü natanüwa tá changexma. Rü chama tá nixü i norü Tupana chixixü rü nümagü rü tá chorü duüxügü nixigü. ²⁸Rü ngëguma yima chapata ya üünene natanüwa ngëxmagu, rü ngëma togü i nachixüanegü rü tá nüxü nicuaxächitanü nax chanadexü i ngëma Iraéutanüxü nax chorü duüxügü i üünexü yixigüxüçax.”

.....